Mikszáth Kálmán
MILYEN A MAGYAR IPAROS?

1882

Nem hiszem, hogy akadna ember a Szent István birodalmának területén, aki ne érdeklődnék az iránt, hogy hol és miképp terem a szegedi bicska.

Hát azt bizony Sziráki uram csinálná - ha csinálná. Őneki adatott meg az égiektől az a különös talentum, hogy akár nyél, akár penge dolgában túltegyen a földkerekség minden bicskacsinálóján.

Van is becsülete az ő készítményének; aki csak megfordul Szegeden, mind ellátogat az ő boltjába, s úgy veszi onnan a halalakú bicskát, mintha ingyen adnák; semmi árt nem tart érte túlságosnak. Ajándékba valósággal nem lehetne becsesebb tárgyat vinni ennél. Boldog, akinek ilyen jut. Még az unokáira is ráhagyja testámentumban, s azok is megemlegetik, hogy: »Ni, a nagyapánk bicskája, mégpedig nem bolondság, hanem valóságos Szirákitól való szegedi bicska.«

Hát azt hinné ezek után az ember, hogy ez a Sziráki bizonyosan valami nábob, akinek gyárai vannak s aki az egész világba szállítja méltó hírnevet szerzett iparcikkeit, akinek ügynökei vannak Londonban, Párizsban, Amsterdamban, New Yorkban s mindenfelé.

Oh, dehogy, dehogy! Esze ágában sincsen Sziráki uramnak ilyen bolondság! Igaz, hogy ez így lehetne, hanem hát ő bőven meg van elégedve azzal is, ha Szeged környékén az ő bicskáival szelik a szalonnát az atyafiak. Már a hódmezővásárhelyi embertől szinte irigyli. Jó annak a fanyelű bicska is.

Sziráki uram kevély arra, hogy az ő pengéje örökkévaló, s kivált arra büszke, ha szemtől szembe megdicséri a komája, vagy a sógora, hogy »no, Sziráki uram, ez aztán bicska!«

Hanem világelterjedésre éppen nem gondol, az meg alkalmasint még csak az eszébe sem fordult meg sohasem, hogy valami üzleti hasznot húzzon az ő renoméjából.

Történt ugyan nemrég, hogy egy londoni cég egyszerre tízezer darab bicsakot akart nála megrendelni egy ügyvivője által, de Sziráki uram a szeme közé nevetett az ügyvivőnek.

- Tízezer bicska! Tegye az úr bolonddá az öregapját! Hiszen annyi bicskát talán nem is lehet csinálni.

- De ha egyszer komolyan megrendelem.

Sziráki uram ötölt-hatolt, hímezett-hámozott. Nagyon kellemetlenül érintette ez a dolog.

- Hát tudja, kérem, az nagyon messze van ide (már t. i. hogy London van messze). - Aztán kérem, mire való volna neki egyszerre tízezer bicska? (már t. i. a londoni cégnek). Nem okos beszéd az ilyen... igaz is, nem is.

- De kérem, ha kételkedik, azonnal deponálom a pénzt a közjegyzőnél. Hát jó lesz ez? Mi?

Most aztán még nagyobb zavarba jött a híres iparos.

- No, ezt meg éppen nem akarom. Az lehetetlen. Hanem tudja mit, egy-két bicskát a maga kedvéért szívesen csinálok az angliusnak prezentbe... Azt megteszem, hanem annyi töméntelent... Ej, hát úgy nézek én ki, mint akit mindenre rá lehet venni? Hagyjanak nekem békét...

Sziráki urammal igen nehéz boldogulni, ha egyszer megköti magát.

Némelykor alig van harminc-negyven kész bicska a boltjában, s mikor vevők jönnek, nem ritkán esik meg, hogy nem találnak olyan formájú kést, aminőt keresnek; »most nincs az a fajta készen«, ez a felelet.

- Mikor lesz? - kérdi a vevő.

- Hja, azt nem lehet tudni - feleli vállat vonva. - Most a mezei munka miatt nem dolgozhatunk.

Sziráki uram ugyanis mind elviszi ilyenkor a legényeit kukoricát kapálni s szénát gyűjteni; az éppen nem jutván eszébe, hogy ezek vele együtt valóságos művészek, kik tíz forintot teremtenének addig az ipar terén, míg itt egy nyolcvan krajcáros napszámot pótolnak.

Hanem iszen azért magyar ember Sziráki uram, hogy ilyen legyen, ne értsen az üzlethez s ne csiklandozza a nyereségvágy.